

СТАНОВИЩЕ¹

от проф. д.н. Любомир Стойков, УНСС
(научна длъжност, научна степен, име, фамилия, образователна/научна институция)

за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ в научна област 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Фотожурналистика)
с дисертационен труд на тема: „Фотография и пропаганда в българската преса в периода 1919 – 1944“, представен от Цветан Тодоров Томчев, редовен докторант в катедра „Пресжурналистика и книгоиздаване“ на Факултета по журналистика и масова комуникация с научен ръководител: доц. Георги Лозанов

I. Оценка на качествата на дисертационния текст

Цветан Томчев се е насочил към любопитна и малко проучвана сфера от вестникарската фотография в Царство България през периода 1919 – 1944 години. Добре е избран предметът на дисертацията, който е свързан с диференцирането на репортажните снимки с пропаганден характер от целия образно-информационен масив по това време. Резонна е целта на анализа, а именно – обогатяването на знанията и представите за изображенията и темите в българските илюстрирани издания между двете световни войни и структурирането, и прецизирането на жанровете във фотожурналистиката в контекста на пропагандната комуникация в този исторически отрязък от съществуването на българската монархия. Коректно са посочени и основните задачи, сред които се откроява намерението на докторанта да открие и интерпретира заслугата на българските фотографи към професионалното снимане, значението на чуждите фоторепортери, връзката между законодателството за печата, респ. неговия ембаргов характер и ограничения върху свободата на словото и фотографския способ за изразяване и др. Логична е работната хипотеза на докторанта, в която се изтъква, не само обстоятелството, че репортажната фотография у нас постига професионалната си и жанрова зрялост и завършеност, но и че пропагандните ѝ аспекти основно се изразяват със снимки за царя и царското семейство, както и с печатни изображения, пропагандиращи нацизма и възхода на Германия (след 1941 година).

В първа глава „От снимка илюстрация към снимка послание“ докторант Томчев изяснява вида на посланията чрез снимки и пропагандата, осъществяване чрез фотоизображение; спира се на фотографията в новините, разглежда я като самостоятелен носител на информация; разглежда водещи технологични и професионални похвати; фокусира се върху личността на фотографа, в т.ч. и

¹ Забележка: Препоръчителен обем на становището – 2-3 стандартни страници.

чрез кратки характеристики на прочути майстори на фотообектива, като Джими Хеър, Ерих Саломон, Андр Кертес, Брасай, Вили Руге, Мартин Мункачи и Уиджи. **Акцентът във втора глава „Откровената камера“ и „златните години“ на фотожурналистиката“** пада върху конкуренцията на новите медии с пресата, списание „Берлинер илюстрирте“, особеностите на фотоесето и фоторепортажа през 30-те години на ХХ век, испанската гражданска война – съответно – психологизма в репортажите и т.нар. „златни години на фотожурналистиката“.

Авторът задълбочава своя анализ в **трета глава „Българските фотожурналисти – „творци на културата“**, в която компетентно и аргументирано интерпретира българските илюстрирани вестници и списания между 1919 и 1944 години, фотографията като пропаганда, Закона за защита на държавата, българския илюстриран печат, прави персонални характеристики и извежда особености на стила на работа на Атанас Дамянов, Георги Генович, Данаил Крапчев и Стефан Танев. В тази част на дисертационния труд Цветан Томчев не пропуска да очертае ролята на оформлението в българската периодика, тематичния обхват на новините и корелацията българска фотожурналистика – „откривена камера“. **Аналитичните умения и способности на докторанта проличават категорично и в четвъртата глава „Форми и жанрове в новинарската фотография до 1945 г.“**, в която той се съсредоточава върху българската фотожурналистика между 20-те и 40-те години, изявите на фотожурналистите в българските вестници, редом с трудностите при установяване на авторството на снимките и др. Осведомеността и ерудираността на докторанта проличават и при персоналните му анализи на Иван Юскеселиев, Димитър Кацев, Божидар Карастоянов, Антон Антонов и Любен Антонов. Специален интерес заслужават сегментите в тази част на дисертацията, свързани с формите на фотографския разказ, снимките от жанровете „политика“, „спорт“ и др.; катастрофи и престъпления, социална фотография, портретните разновидности, патриотичните нюанси и развлеченията.

В заключението докторантът е съумял надеждно да систематизира основните резултати от своето изследване. Съгласен съм с неговото твърдение, че „Въздействието на фотографиите, напредъкът в оформлението и графичната стилистика в печата поставят основите на модерното вестникарство до днешно време.“ (с. 257).

II. Приноси на дисертационното изследване

Сред по-важните постижения и приноси в дисертацията ще открия:

1. Обобщаването на техниките и приносите на значими американски и европейски фотожурналисти, които създават базата за днешната образна журналистика.

2. Позитивния опит за дефиниране на определения за видове, форми и жанрове на фотожурналистиката и визуалната журналистика.
3. Предложения обзор и направеното систематизиране на основните етапи в развитието на българската фотожурналистика.
4. Концептуалното изясняване на формата на пропаганда чрез фотография в българския печат през периода 1919 – 1944 години.

Специално ще изтъкна, че важен фактор за добрите резултати на това впечатляващо изследване е обстоятелството, че Цветан Томчев е сред най-изтъкнатите професионални български фотографи. Той има специфичен изказ и оригинален подход към работата с фотоапарата. Благодарение на своите чудесни практически умения в съчетание с теоретичната си подготвеност е налице дисертация с висока научна и научно-приложна стойност.

III. Бележки и препоръки

На отделни места в дисертационния текст описателното начало доминира над аналитичното, което е за сметка на дълбочината на изследването. Наименованията на някои от главите не са съвсем издържани в духа на академичните и научни стандарти и звучат по-скоро журналистически, а не теоретично (имаам предвид втора и трета глава). На някои места в обобщаващите части текстът е претоварен от допълнителни и ненужни/повтарящи се резюмета. Необясним за мен е прекалено краткия обем на централните изводи (с.256 - 257), където в два неголеми абзаца е направен опит да се посочи най-важното, но без съответното симетризиране, структуриране и подреждане на изводите – генерално за труда. Ще подчертая обаче, че направените бележки в никакъв случай не омаловажават стойността и отличното впечатление от дисертацията на Цветан Томчев, както и че тези недостатъци са от второстепенно естество и лесно могат да бъдат отстранени в следващи изследвания и публикации на автора.

Препоръката ми е представеният за защита дисертационен текст да бъде издаден като книга или учебник по фотожурналистика – допълнен или в този вид, според преценката на автора.

IV. Публикации и участия в научни форуми

Авторът е предложил списък с три свои публикации по дисертационната тема, който приемам, но със забележката, че описанието им не съответства на библиографските стандарти (не са посочени издателства, години, градове, в някои случаи и заглавия, и др.). Няма данни кога, с какво и в кои точно семинари на ФЖМК е участвал докторантът.

V. Заключение

Препоръчвам категорично на уважаемото научно жури да гласува „За“ присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Цветан Тодоров Томчев в научна област 3.5. Обществени комуникации и информационни науки (Фотожурналистика).

Дата: 27.03.2023 г.

Член на журито:

Проф. д.н. Любомир Стойков